

Ålands landskapsarkiv är det självstyrda landskapet Ålands arkivinstitution. Ålands landskapsarkiv upprättades år 1978 i Mariehamn.

Enligt lagstiftningen leder och utvecklar landskapsarkivet dokumenthanteringen inom landskapsförvaltningen samt främjar användandet av arkiven. Verksamheten omfattar även de statliga arkiven som berör Åland. Äldre arkiv från församlingar

och kommuner förvaras likaledes hos landskapsarkivet. Handlingar och dokument från föreningar, företag, stiftelser och privatpersoner, gårdar och byalag har deponerats eller donerats till Ålands landskapsarkiv. Även de privata handlingarna utgör en omistlig del av det skriftliga kulturarv, som Ålands landskapsarkiv förvaltar. På landskapsarkivet lagras och tillgängliggörs information från 1600-talets första år till våra dagar. Ålands landskapsarkiv har ett stort bibliotek med huvudsaklig inriktning mot Ålands historia. Här finns även en god samling genealogisk litteratur för forskare och övriga kunder, som besöker det åländska arkivverket.

Arkivets verksamhetskostnader täcks från det budget som landskapdagen beslutat om, och som består av landskapets egna inkomster samt av det statsstöd som den finska staten betalar till landskapet.

MATTS JANSSONS DAGBOK

Torparsonen och drängen Matts Jansson – ibland Larsson, eftersom faderns namn och efternamn till och med kunde dyka upp sida vid sida på den tiden – (1831-1913), var född på Åland i Saltvik, Näs och dog i Saltvik, Bertby. Han levde som ogift och for runt som dräng i Saltvik, och blev slutligen i Bertby. Matts Jansson gick inte i skolan, och han lärt sig skriva med gravstenar. Språket han använder i sina texter är vardagsdialekt.

Tidsperioden i dagbok är 1.5.1865-1913. Dagboken som är prydligt textad, innehåller anteckningar om Matts arbete som dräng. Han har dessutom gjort förteckningar över väder och vind, hur många kaffekoppar han druckit, hur många famnar ved han huggit m.m. Dessutom finns en förteckning över vilken mat och vilka patienter som var samtidigt på lasarettet i Godby då han låg där i 88 dagar 1878-1879.

Matts kopierade även dikter till sin dagbok, som Runebergs Soldatgossen från Fänrik Ståls sägner (1860). Dikten om en tonårspojke som vill ut i krig är en av de mest kända av verket. Diktens berättare är en fattig föräldralös pojke vars far, farfar och farfarsfar alla fallit i Sveriges krig. Pojken väntar spánt på att fylla femton så han kan ta värvning i armén och själv dö för sitt land.

Källa: Utdrag ur Matts Janssons dagbok från åren 1865–1913.

Centralåländskt språk för 60 år sedan

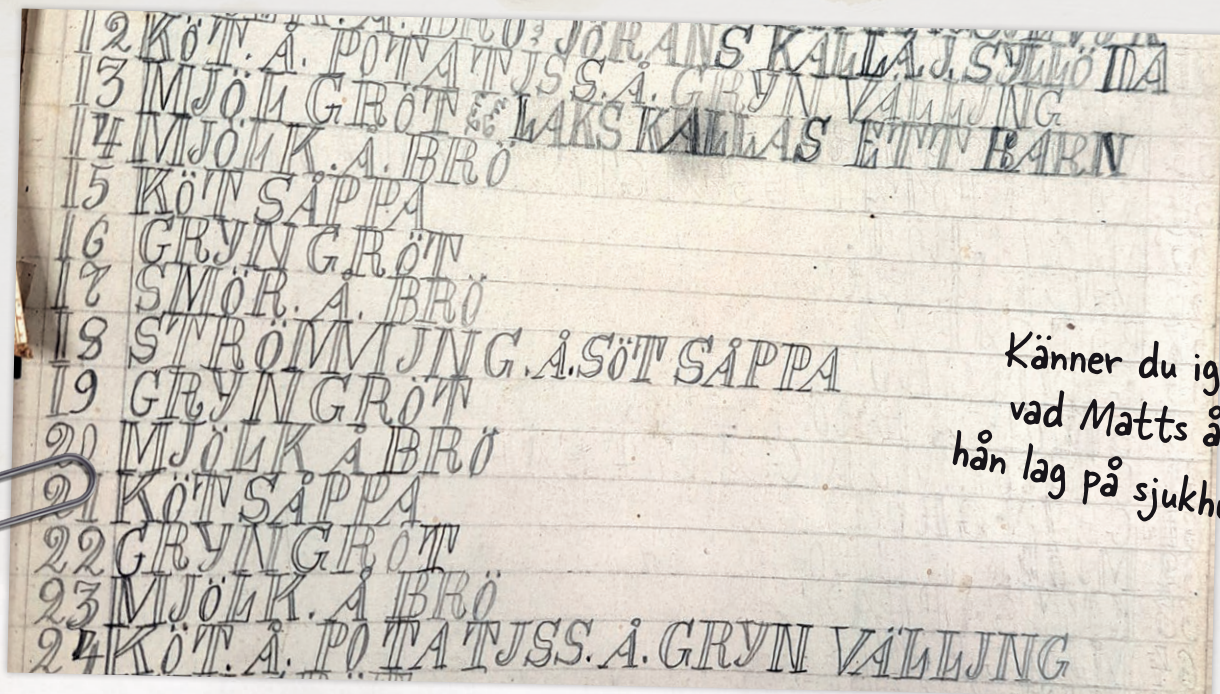
Av: Solstrand, Väinö

Utgivningsår: 1924

Anmärkning: Särtryck ur festskrift tillägnad Hugo Pipping på hans sextioårsdag den 5. november 1924

Omfång: S. 503-511

← Vill du veta mer?

Soldatgossen

Min fader var en ung soldat, den vackraste man fann,
Vid femton år gevär han tog, vid sjutton var han man.
Hans hela värld var ärans fält,
Där stod han glad, var han sig ställt,
I eld, i blod, i frost, i svält;
Han var min fader, han.
Jag var ett barn, när han drog bort, sen fridens dag
var slut,
Dock minns jag än hans stolta gång, jag minns den
var minut,
Hans hatt, hans plym, den bruna hyn
Och skuggan från hans ögonbryn:
Nej, aldrig går det ur min syn,
Hur härlig han såg ut.
Det hördes snart från höga nord, när hären ryckte
ned,
Hur han var käck, hur han var stark, hur i var strid
han stred.
Så sads, han fått medalj också.
Det spordes snart, att han fått två;
Ack, tänkte jag i hjärtat då,
Den som fick vara med!
Och vintern gick, och drivan smalt, och det var lust
och vår,
Då kom ett bud: Din fader dött, han dog för ädla sår.
Jag tänkte då, jag vet ej vad,
Var stundom ängslig, stundom glad;
Men mor, hon grät tre dar å rad,
Så blev hon lagd på bår.

Min fader slöt på Lappos slätt, sin fana närmst invid:
Det sägs, det var den första gång han blekna setts i
strid!
På Uttis malm, för Gustavs land,
Min farfar dog med svärd i hand;
Hans fader föll vid Villmanstrand,
Han var från Carols tid.
Så var med dem, så blödde de, så har det ständigt
gått;
Ett härligt liv de levat dock, en härlig död de fått.
Ack, vem vill stappla trög och tung?
Nej, gå i fält helt varm och ung
Och dö för ära, land och kung, (meningen saknas i
dagboken)
Se, det är annan lott!
Jag är fattig gosse jag, som äter andras bröd,
Jag har ej huld, jag har ej hem allt sen min faders död;
Men klaga är ej mitt behag,
Jag växer högre dag för dag,
Jag är en krigargosse jag,
För mig finns ingen nöd.
Och lever jag tills jag blir stor och fyller femton år,
Till samma svält, till samma kamp, till samma död jag
går.
Där kulor vina tätast då,
Där skall man finna mig också,
Där vill ock jag försöka på
I mina fäders spår.